

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 450/2014-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť I. K. K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 307/2013 a jeho uznesením z 28. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť I. K. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. mája 2014 doručená sťažnosť I. K. K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“)

v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 307/2013 a jeho uznesením z 28. januára 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca podal okresnému súdu proti Okresnému stavebnému bytovému družstvu B. žalobu o zaplatenie sumy 9 958,18 € s príslušenstvom. V tejto právnej veci rozhodol Okresný súd Bardejov (ďalej len „okresný súd“) uznesením č. k. 4 C 212/2001-134 z 11. októbra 2011 tak, že konanie podľa § 104 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) zastavil z dôvodu prekážky právoplatne rozsúdenej veci (§ 159 ods. 3 OSP).

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 18 Co 130/2011 z 28. júna 2012 tak, že uznesenie okresného súdu potvrdil.

Následne sťažovateľ podal proti uzneseniu krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením z 28. januára 2014 tak, že dovolacie konanie zastavil z dôvodu nesplnenia podmienky povinného právneho zastúpenia sťažovateľa advokátom v dovolacom konaní.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

«Ja mám vedomie o tom, že aj v tomto súdnom konaní som bol povinný priamo zo zákona byť právne zastúpeným advokátom, ale to niečo stojí a ja na to nemám. Môj 400-eurový dôchodok nestačí „uživiť“ toľkých advokátov, koľko ich potrebujem ja...

Zákon hovorí, že pokiaľ naozaj ide tu o taký nedostatok podmienky konania ako je aj v tomto prípade, súd je povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa mohlo v tomto konaní pokračovať a nesmie vydať rozhodnutie, ktorým by sa takéto konanie skončilo, čo sa nestalo! Nesúhlasím s tým, že nedostatok splnenia podmienky povinného zastúpenia advokátom je možné odstrániť iba tým, že ja si ho zvolím a udelím mu plnú moc na to. A súd tu opomenul to najdôležitejšie, že ho je treba predovšetkým zaplatiť a ja nemám z čoho! Som presvedčený, že súdy nemajú právo zvaľovať na mňa také ťarchy, ktoré ja nevládzem uniesť. Preto som súdy požiadal o pridelenie advokáta. Súd si nedal ani tú námahu, aby ma

oslobodil od súdneho poplatku a vyriešil tak predbežnú otázku, ktorá je potrebná a priamo súvisí s pridelením mi právnej pomoci, včítane advokáta. Ďalej uvádzam, že ja som na CPP Svidník nepodal svoju „špeciálnu“ žiadosť s kádrovým dotazníkom v tejto veci preto, že v tomto čase už prv v inej veci pod č. k. 4 C 52/03 túto moju požiadavku CPP – SK odmietlo, keďže vraj podľa neho nie som prípadom v hmotnej núdzi! Tak potom aký by to malo zmysel, keby som takú žiadosť podal a keď tu zo strany našich súdov i CPP nie je jednotný pohľad na vec podľa §§ 30 a 138 OSP, ktoré sa vykladajú rôzne a podľa mňa iba na škodu obete bezprávia! Tak teraz naozaj neviem, ako inak som ja mal odstrániť tento procesný nedostatok, keď to nebolo v mojich silách! Navyše nechápem, že prečo súd ex offo sa nezaoberal §-om 237 OSP a prečo odignoroval ústavný zákon č. 23/91 Zb. s jeho Listinou – ods. 2/, čl. 37 v spojení s Rezolúciou VZ-OSN z 10. XII. 1948, keď vlastne svojím konečným uznesením nerozhodol absolútne o ničom!»

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil, že „základné a ľudské práva I. K. K. podľa ods. 1/, čl. 46 Ústavy SR v spojení s ods. 1/, čl. 6 Dohovoru, boli postupom Najvyššieho súdu SR v dovolacom konaní a kauze vedenej na Okresnom súde v Bardejove pod č. k. 4 C 212/01 – jeho konečným uznesením sp. zn. 4 Cdo 307/2013, zo dňa 28. 1. 2014, porušené“.

Návrh na primerané finančné zadosťučinenie požaduje „ako náhradu nemajetkovej ujmy za odopretie... spravodlivosti nekvalifikovaným uznesením NS – SR“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade,

ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

V súvislosti s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd zastavil konanie o dovolaní proti uzneseniu krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že vo svojej rozhodovacej činnosti už viackrát uviedol (I. ÚS 24/00, III. ÚS 110/03, III. ÚS 70/07, IV. ÚS 75/2014), že otázka splnenia podmienok konania pred všeobecnými súdmi by mohla byť predmetom kritiky zo strany ústavného súdu len výnimočne, t. j. vtedy, ak by vyvedené závery všeobecných súdov boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie nejakého základného práva alebo slobody.

Najvyšší súd v napadnutom uznesení uviedol:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže o dovolaní konať. Zistil, že tieto podmienky konania splnené nie sú.

V zmysle ustanovenia § 103 O. s. p., kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia, pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví (§ 104 ods. 2 O. s. p.).

Dovolateľ v dovolacom konaní musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná (§ 241 ods. 1 veta druhá O. s. p.).

Nedostatok podmienky povinného zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní je možné odstrániť tým, že si dovolateľ zvolí kvalifikovaného zástupcu a k dovolaniu pripojí jeho plnomocenstvo. Ak tak neurobí, a to ani na výzvu súdu, súd dovolacie konanie zastaví.

Okresný súd Bardejov uznesením z 31. decembra 2012, č. k. 4 C 212/2001-148 vyzval dovolateľa podľa § 241 ods. 4 O. s. p., aby v lehote 10 dní odstránil vady dovolania, resp. aby dovolanie doplnil a predložil plnomocenstvo na jeho zastupovanie advokátom v dovolacom konaní podľa § 241 ods. 1 O. s. p.

Písomným podaním („reakciou“) doručeným okresnému súdu 28. januára 2013, žalobca žiadal o pridelenie mu advokáta ex offo. Následne, prípisom z 15. februára 2013 (ktorý si žalobca prevzal 11. marca 2013) bol žalobca Okresným súdom Bardejov odkázaný v zmysle ustanovenia § 30 O. s. p. na Centrum právnej pomoci. Na písomnú žiadosť Okresného súdu Bardejov z 30. apríla 2013, Centrum právnej pomoci, kancelária Svidník 29. mája 2013 písomne oznámilo okresnému súdu, že žalobca nepodal žiadosť o poskytnutie právnej pomoci. Okresný súd Bardejov uznesením z 24. júna 2013, č. k. 4 C 212/2001-156 tak opakovane vyzval dovolateľa na predloženie plnomocenstva udeleného advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní, a to v lehote 10 dní. Na základe fotokópie písomného podania žalobcu z 20. júla 2013 adresovaného Centru právnej pomoci, osobne podaného na okresnom súde 22. júla 2013, Okresný súd Bardejov písomne vyzval 14. augusta 2013 Centrum právnej pomoci, kancelária Svidník na oznámenie, ako bolo rozhodnuté o žiadosti žalobcu o poskytnutie právnej pomoci z 20. júla 2013. Na túto výzvu Centrum právnej pomoci 5. septembra 2013 písomne oznámilo okresnému súdu, že žalobca nepodal žiadosť o poskytnutie právnej pomoci.

Z uvedeného je teda zrejmé, že dovolateľ (ktorý v dovolacom konaní nepreukázal, že má právnické vzdelanie) tým, že nepredložil plnomocenstvo udelené advokátovi na zastupovanie v dovolacom konaní a ani Centru právnej pomoci nepodal žiadosť o poskytnutie právnej pomoci, neodstránil procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolacie konanie podľa § 104 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243c O. s. p. zastavil. Vzhľadom na dôvod, pre ktorý zastavil dovolacie konanie, nezaoberal sa otázkou procesnej prípustnosti dovolania.»

Ústavný súd zastáva názor, že argumentáciu najvyššieho súdu možno považovať za dostatočnú a presvedčivú. Nemožno teda dospieť k záveru, podľa ktorého by rozhodnutie o zastavení konania o dovolaní malo byť arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Na uvedenom závere nič nemení okolnosť, že sťažovateľ je iného názoru. Jeho odlišný právny názor totiž

nemôže sám osebe bez ďalšieho zakladať porušenie práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

Vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu považoval ústavný súd za kľúčové posúdiť, či spôsob, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, je ústavne konformný. Zisťoval preto, či spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení, ktorým najvyšší súd odôvodnil svoje rozhodnutie, vzhľadom na zistený skutkový stav nie je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej úpravy.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, sťažovateľ podal dovolanie bez toho, aby bol v dovolacom konaní právne zastúpený.

Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, podľa ktorých ustanovení procesnoprávneho predpisu postupoval, čo zisťoval, čo považoval za preukázané a na základe čoho v konečnom dôsledku rozhodol.

Najvyšší súd ďalej uviedol, že o podanom dovolaní možno konať iba v prípade splnenia zákonom ustanovených podmienok požadovaných na takéto konanie. Skúmal teda, či tieto podmienky sú splnené. Zistil pritom, že sťažovateľ nie je v dovolacom konaní právne zastúpený, pričom sám nemá právnické vzdelanie. Najvyšší súd poukázal na to, že okresný súd (v rámci úkonov vykonávaných pri podaní dovolania) urobil opatrenia na odstránenie nedostatku, ktorý bránil v ďalšom konaní o podanom dovolaní – dal sťažovateľovi opakovane priestor pripísom a následne uznesením na odstránenie nedostatku právneho zastúpenia v dovolacom konaní, avšak napriek tomu sťažovateľ tento nedostatok neodstránil.

Najvyšší súd tiež zistil, že sťažovateľ kvalifikovane nepožiadal Centrum právnej pomoci (ďalej len „Centrum“) o ustanovenie advokáta pre dovolacie konanie, vychádzajúc z oznámení Centra z 29. mája 2013 a 5. septembra 2013, podľa ktorých sťažovateľ nepodal žiadosť o poskytnutie právnej pomoci.

Podľa názoru ústavného súdu sťažovateľ tým, že napriek opakovanej výzve neodstránil nedostatok spočívajúci v nesplnení zákonnej podmienky vyžadovanej pre dovolacie konanie, nedal najvyššiemu súdu inú možnosť, iba dovolacie konanie v súlade so zákonom (Občianskym súdny poriadkom) zastaviť.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že postup najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesenie z 28. januára 2014, ktorým zastavil konanie o dovolaní sťažovateľa, nemá znaky arbitrárnosti, t. j. svojvôle, je v súlade s procesnoprávnymi predpismi (napr. § 104 ods. 2, § 241 ods. 1, § 241 ods. 4 OSP) s tým, že najvyšší súd ako dovolací súd svoje závery primerane odôvodnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť vysloviť porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením z 28. januára 2014. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad § 104 ods. 2 OSP a § 241 ods. 1 OSP najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Na základe týchto skutočností ústavný súd sťažnosť už po jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júla 2014